

10. Závěr

Rodina je pro každého člověka synonymem domova, prostředím, kam se rád vrací. Rodinu tvoří lidé, které velmi dobře známe, často se s nimi stýkáme a bez nich by byl náš život poněkud prázdný.

Institut rodinného práva, vzájemná vyživovací povinnosti rodičů a dětí, se dotýká každého z nás, ať už jako dítěte, které rodiče vyživovali (jako mě) při studiu na vysoké škole, nebo po založení své vlastní rodiny v povinnosti vyživovat své děti. Důležitým rodinným vztahem je vztah rodiče a dítěte. Vyživovací povinnost rodičů k dětem je vzhledem k ostatním druhům vyživovacích povinností chápána za tu nejdůležitější. Její prioritní postavení je spatřováno v tom, že dítě má ze zákona nárok podílet se na aktuální životní úrovni svých rodičů. Ostatní druhy vyživovací povinnosti jsou závislé na zákonem stanoveném rozsahu výživného, přičemž platí, že dítě má vůči rodiči povinnost pouze v rozsahu tzv. slušné výživy.

Vyživovací povinnost dětí k rodičům je judikována jen velmi sporadicky. Za to judikatura v oblasti vyživovací povinnosti rodičů k dětem je sice dostatečná, ovšem je potřeba poukázat na problém nejednotnosti judikatury v oblasti určování rozsahu výše výživného.

Neplnění vyživovací povinnosti k nezletilému [dítěti](#) je bezpochyby vždy závažným problémem; materiální nedostatek může ohrožovat harmonický vývoj osobnosti dítěte. Řada oprávněných dětí, resp. jejich zákonných zástupců, se od povinných rodičů výživného včas nebo dokonce vůbec nedočká, ačkoliv zanedbání povinné výživy je stíháno jako trestný čin. Snad bude zostření výše sazby trestu odnětí svobody u trestného činu zanedbání povinné výživy v novém trestním zákoně dostatečným varováním pro notorické neplatiče výživného.

Obecně řečeno, uzavření manželství, pokud jeho zánik nepřivodí tzv. vyšší moc, by mělo pro každého občana být jedním ze životních milníků, které se tak často neopakují. Ne vždy totiž znamená zánik manželství také zánik rodiny a pokud jde o manželství s dětmi, při zániku manželství přestává být muž manželem a žena manželkou, ale nepřestávají být rodiči. Rodičovský trojúhelník, na jehož jednom vrcholu stojí matka, na druhém otec a na třetím děti, zůstává uzavřen až do doby, dokud se děti nebudou schopny žít samy. Ne vždy však manželé plní to, co si při uzavření

manželství slíbili. Jde zejména o to, že dnešní rodina se proměnila - jak v sociálně-etickém, tak i v ekonomickém ohledu. Zúžila se na minimum - prakticky ji tvoří jen rodiče a děti, už ne ani rodiče rodičů. Často jsou rodinou jen rodiče a dítě, nebo jen rodič a dítě nebo jen dva lidé, kteří nejsou rodiči, a třeba ani manžely. Lidé už zdaleka nežijí jen v rodinách, ale v mnoha dalších formách životních společenství. Jde o celkovou proměnu společnosti a jejích mravů.

Úkolem rodinněprávních předpisů nejspíš není změny společnosti iniciovat. Na druhé straně není dost dobře možné, aby za probíhajícími společenskými změnami pokulhávaly někde v dálce, jak se u nás v oblasti rodinného práva stalo.¹¹⁷ Proto se zraky upínají k připravovanému kodexu soukromého práva od něhož se očekává změna z lepším.

V posledním desetiletí se rozvinula diskuse, že by v případě, kdy povinná osoba neplní dobrovolně, na sebe povinnost vyživovat přebral stát. Na to poslanecká sněmovna Parlamentu ČR dokonce schválila dne 23. 5. 2006 na své 56. schůzi Senátem zamítnutý návrh zákona o náhradním výživném a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o náhradním výživném). Prezident České republiky však zákon vetoval a zákon nikdy nevešel v platnost, neboť veto nebylo Poslaneckou sněmovnou přehlasováno. Chybí k tomu politická vůle a podle mého názoru by bylo problematické, kdyby měl stát, s ohledem na současnou ekonomickou situaci, platit výživné a následně se uspokojovat na povinných. Domnívám se, že člověk, který odmítá hradit výživné blízkému člověku, bude mít v sobě i tolik drzosti, aby se vyhnul státnímu donucení a bude hledat stále nové cesty k oproštění se od těchto povinností.

¹¹⁷ Srov. Věcný záměr občanského zákoníku s úpravami po projednání v odborných komisích LRV a v Legislativní radě vlády – zdroj. www.juristic.cz